

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Β΄ Λυκείου

Τίτλος:

«Διαχείριση του χρόνου: με αφορμή ένα κείμενο του Οδυσσέα Ελύτη»

Συγγραφή: ΠΑΝΤΑΖΗΣ ΜΗΤΕΛΟΥΔΗΣ

Εφαρμογή: ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΣΕΦΕΡΑΗ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2015

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας δευτεροβάθμιας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Διαχείριση του χρόνου: με αφορμή ένα κείμενο του Οδυσσέα Ελύτη

Εφαρμογή σεναρίου

Παναγιώτα Σεφερλή

Δημιουργία σεναρίου

Πανταζής Μητελούδης

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

Β΄ Λυκείου

Σχολική μονάδα

2ο Γενικό Λύκειο Χολαργού

Χρονολογία

Από 01/12/2014 έως 22/12/2014

Διδακτική/θεματική ενότητα

Ενότητα: Σημειώσεις-Περίληψη και θέματα για συζήτηση και έκφραση-έκθεση σχετικά με τη διαχείριση του χρόνου.

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

7 διδακτικές ώρες

Χώρος

Ι. Φυσικός χώρος: Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας εξοπλισμένη με υπολογιστή και προβολικό, εργαστήριο πληροφορικής.

Π. Εικονικός χώρος: wiki.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Στην υλοποίηση του σεναρίου βοήθησε η προηγούμενη εξοικείωση των μαθητών με την εργασία σε ομάδες καθώς και με διαδικασίες ενεργητικής μάθησης. Συνέβαλε, επίσης, η εξοικείωση με τα λογισμικά γενικής χρήσης (επεξεργαστής κειμένου και ppt). Επιπλέον, είχε προηγηθεί η διδασκαλία της περίληψης και των σημειώσεων.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Πανταζής Μητελούδης, Διαχείριση του χρόνου: με αφορμή ένα κείμενο του Οδυσσέα Ελύτη, Νεοελληνική Γλώσσα Β' Λυκείου, 2013.

Το σενάριο αντλεί

-

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σύμφωνα με το αρχικό σενάριο-πρόταση (Μητελούδης 2013) το θέμα διαπραγμάτευσης αφορά στη διαχείριση του χρόνου και τη σημασία του ελεύθερου χρόνου στην καθημερινή ζωή. Στην πρώτη φάση οι μαθητές, σε αντίστοιχες ομάδες, μελέτησαν τρία άρθρα σχετικά με το θέμα και ασκήθηκαν στις σημειώσεις και τη σύνταξη περίληψης και ψηφιακής παρουσίασης, οι οποίες έγιναν στη συνέχεια αντικείμενο διαπραγμάτευσης στην ολομέλεια. Στη δεύτερη φάση παρακολούθησαν ένα βίντεο με θέμα τη διαχείριση του χρόνου από τους εφήβους, στο πλαίσιο της ολομέλειας, κράτησαν ανά δύο σημειώσεις για το περιεχόμενό του και συζήτησαν με βάση τις σημειώσεις τους. Σε επόμενο στάδιο χωρίστηκαν σε ομάδες και ανέλαβε η κάθε ομάδα να δημιουργήσει ένα κείμενο διαπραγματευόμενο μια πτυχή του θέματος

που τους φάνηκε ενδιαφέρουσα. Στην τρίτη φάση έγιναν οι παρουσιάσεις των κειμένων στην ολομέλεια και η σχετική συζήτηση-ανατροφοδότηση.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Σύμφωνα με τη σεναριακή πρόταση, η εφαρμογή εντάσσεται στην παιδαγωγική των γραμματισμών. Ειδικότερα, σχετικά με τις θεωρητικές αρχές που πλαισιώνουν το σενάριο παραπέμπουμε στο αρχικό (Μητελούδης ό. π.) και στην παρατιθέμενη σε αυτό βιβλιογραφία.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Οι μαθητές, μέσω της ανάγνωσης, επεξεργασίας και παραγωγής κειμένων, προβληματίστηκαν για την αξία του ελεύθερου-προσωπικού χρόνου σε συνάρτηση με τις σύγχρονες συνθήκες ζωής, εργασίας, ψυχαγωγίας κ.λπ. Ειδικότερα:

- Διερεύνησαν και συζήτησαν σχετικά με τις κοινωνικές δομές και συνθήκες, τις κοινωνικές και εργασιακές επιταγές, τις νοοτροπίες και τα επικρατούντα πρότυπα· όλα αυτά που τελικά διαμορφώνουν τους τρόπους με τους οποίους αντιλαμβανόμαστε και διαχειριζόμαστε τον χρόνο στην καθημερινότητά μας.
- Προσπάθησαν να ανιχνεύσουν αξίες και ιδεολογίες, οι οποίες καθορίζουν τους τρόπους με τους οποίους βιώνουμε τον χρόνο και τον αξιοποιούμε (ή δεν τον αξιοποιούμε).

Γνώσεις για τη γλώσσα

Οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να μελετήσουν τους τρόπους με τους οποίους τα κείμενα συγκροτούν το νόημά τους, αξιοποιώντας όχι μόνο γλωσσικά

χαρακτηριστικά αλλά και άλλους πόρους επικοινωνίας, προκειμένου να επικοινωνήσουν με τους συμμαθητές τους. Ειδικότερα:

- Εξοικειώθηκαν περισσότερο με τις τεχνικές των σημειώσεων, των διαγραμμάτων και των περιλήψεων.
- Παρήγαγαν τα δικά τους κείμενα, προχωρώντας σε ποικίλες επιλογές (λεξιλογικό, υφολογικό και γραμματικοσυντακτικό επίπεδο, οργάνωση, άλλοι πόροι επικοινωνίας πέραν της γλώσσας κ.λπ.) σε συνάρτηση με την επικοινωνιακή περίσταση της τάξης.

Γραμματισμοί

Αναφορικά με τους στόχους της κατηγορίας αυτής, το σκεπτικό ήταν να καλλιεργήσουν οι μαθητές νέους γραμματισμούς που αξιοποιούν με λειτουργικό τρόπο τις τεχνολογίες του υπολογιστή και του διαδικτύου. Ειδικότερα:

- Αξιοποίησαν τα λογισμικά γενικής χρήσης προκειμένου να αναζητήσουν πηγές και πληροφορίες, να τις επεξεργαστούν, να τις αναπλαισιώσουν, να συνθέσουν-σχεδιάσουν τα κείμενά τους και να τα παρουσιάσουν.

Διδακτικές πρακτικές

Η ομαδοσυνεργατική διαδικασία και ο μαθητοκεντρικός προσανατολισμός βοήθησε τους μαθητές να αναπτύξουν:

- Δεξιότητες συνεργασίας, ενεργητικής/δημιουργικής ακρόασης και δημιουργικής έκφρασης.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Αφόρμηση αποτέλεσε το μελοποιημένο ποίημα του Οδυσσέα Ελύτη «Παράπονο». Σύμφωνα με τον συντάκτη του σεναρίου (Μητελούδης ό. π.), το συγκεκριμένο

ποίημα επιλέχθηκε γιατί θέτει ξεκάθαρα τον προβληματισμό για τη διαχείριση του χρόνου στη ζωή μας και γιατί ως τραγούδι είναι αρκετά γνωστό στους μαθητές.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο αξιοποιεί: α) τα θέματα για συζήτηση και έκφραση-έκθεση του σχολικού εγχειριδίου σχετικά με τη διαχείριση του χρόνου και τον ελεύθερο χρόνο (σ. 282-286) και β) τα σχετικά με τη διαδικασία των γραπτών σημειώσεων και της σύνταξης περίληψης που αποτελούν μέρος της ενότητας «Σημειώσεις-Περίληψη».

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι ΤΠΕ αξιοποιήθηκαν ως μέσα πρακτικής γραμματισμού. Ειδικότερα: α) το διαδίκτυο για την αναζήτηση, ανάγνωση και επεξεργασία της πληροφορίας, β) ο επεξεργαστής κειμένου για σημειώσεις, περιλήψεις και σύνθεση ευρύτερου κειμένου και γ) το λογισμικό παρουσίασης (ppt) για το σχεδιασμό παρουσιάσεων στις δύο (πρώτες) φάσεις του σεναρίου. Τέλος, για τη δημοσιοποίηση των μαθητικών κειμένων αξιοποιήθηκε το wiki της τάξης.

Κείμενα

1. Ο. Ελύτη, «Το παράπονο», *Τα ρω του έρωτα*, Αθήνα: Αστερίας, 1972.
2. Δ. Παπαδημητρίου, «[Το παράπονο](#)» σε στίχους Ο. Ελύτη.
3. Λύκειο Νέας Κυδωνίας Χανίων, «[Η καθημερινότητα του Εφήβου!](#)».
4. Δ. Δαμίγου, «Δίνε δωρεάν τον χρόνο...», *Ελευθεροτυπία*, 30/6/2002.
5. Π. Μπουκάλα, «Η οξύτητα του χρόνου και η “μνημοθήκη”», *Καθημερινή*, 19/12/2004.
6. Γ. Ελαφρού, «Επιστροφή στην εποχή της... βραδύτητας», *Καθημερινή*, 1/1/2005.

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Α΄ φάση: 01/12/2014: ανάγνωση κειμένων, σύνθεση περιλήψεων και δημιουργία παρουσιάσεων (ομάδες), παρουσίαση των κειμένων (ολομέλεια): 2 ώρες, εργαστήριο

πληροφορικής και χρήση προβολικού. Η εκκίνηση δόθηκε με την ακρόαση του μελοποιημένου ποιήματος του Ο. Ελύτη από τον Δ. Παπαδημητρίου «Το παράπονο». Ταυτόχρονα προβάλλονταν οι στίχοι του ποιήματος, οι οποίοι άρεσαν πολύ στους μαθητές. Στη σύντομη συζήτηση που ακολούθησε είπαν ότι βρήκαν τους στίχους «διδασκτικούς», ιδιαίτερα για τους ανθρώπους της εποχής μας, οι οποίοι μοιάζουν να ξεχνούν πόσο γρήγορα περνά ο χρόνος και συχνά τον ξοδεύουν άσκοπα και επικίνδυνα. Τους ενημέρωσα στη συνέχεια για τη σεναριακή ιδέα και συμφωνήσαμε να χωριστούν σε ομάδες, να μελετήσουν κείμενα που διαπραγματεύονται το θέμα της αξιοποίησης του χρόνου, να ενημερώσουν για το περιεχόμενο των κειμένων τους συμμαθητές τους και να δημιουργήσουν σε επόμενη φάση τα δικά τους κείμενα ορμώμενοι από το θέμα αυτό.

Το αρχικό σενάριο, στη φάση αυτή, προτείνει για επεξεργασία τρία κείμενα (βλ. παραπάνω τα κείμενα 4, 5, 6). Διαμορφώθηκαν, επομένως, τρεις ευρύτερες ομάδες που θα αναλάμβανε η καθεμία ένα από αυτά (η καθεμία διαφορετικό). Το τμήμα αριθμεί 22 μαθητές, αλλά τη συγκεκριμένη μέρα ήταν παρόντες 20. Ως εκ τούτου, σχηματίστηκαν δύο επταμελείς ομάδες και μία εξαμελής, εκ των οποίων η καθεμία χωρίστηκε σε δύο υποομάδες (τριμελείς και τετραμελείς).

Ως προς την κατανομή των δραστηριοτήτων στο πλαίσιο των υποομάδων, αποφασίσαμε, αφού οι μαθητές διαβάσουν και επεξεργαστούν (με σημειώσεις, υπογραμμίσεις κ.λπ.) το αντίστοιχο κείμενο, η μία υποομάδα να γράψει στον επεξεργαστή την περίληψή του με στόχο να ενημερώσει σύντομα τις άλλες ομάδες για το περιεχόμενό του και η άλλη να δημιουργήσει μια μικρή παρουσίαση (3-5 διαφάνειες) στο ppt με τα κύρια σημεία του προβληματισμού που διατυπώνει ο αρθρογράφος. Για την περίληψη δεν ορίσαμε το αυστηρό όριο των 80-100 λέξεων με το σκεπτικό ότι οι δύο από τις τρεις επιφυλλίδες έχουν σχετικά μεγάλη έκταση, άρα διευκόλυνε τους μαθητές να κινηθούν στο 1/3 του αρχικού κειμένου.

Σύμφωνα με τον αρχικό χρονοισμό, η εργασία των ομάδων θα έπρεπε να ολοκληρωθεί σε 60', ώστε να μείνει χρόνος (20') από την επόμενη ώρα για τις

παρουσιάσεις. Θεωρήσαμε τα 60' επαρκή, τους τόνισα, ωστόσο, ότι θα πρέπει να προβλέψουν και χρόνο για τις τελικές διορθώσεις της περίληψης/παρουσίασης αλλά, κυρίως, να φροντίσουν ώστε το κείμενο της περίληψης να συντονιστεί με αυτό της παρουσίασης με το σκεπτικό ότι την ώρα που η ομάδα ενημερώνει για το περιεχόμενο θα προβάλλεται στον πίνακα η παρουσίαση.

Κατά τη φάση της ανάγνωσης-επεξεργασίας των κειμένων και της συνεργατικής δράσης παρακολουθούσα διακριτικά την εργασία τους, παρεμβαίνοντας όταν διαπίστωνα καθυστερήσεις, αλλά κυρίως για να υποστηρίξω τις ομάδες που αντιμετώπιζαν δυσκολίες ως προς την κατανόηση των κειμένων. Όπως το είχα προβλέψει, δυσκολίες αντιμετώπισε αρχικά η ομάδα που ασχολήθηκε με το κείμενο «Δίνε δωρεάν τον χρόνο», τουλάχιστον μέχρι να αντιληφθούν οι μαθητές ότι ο αρθρογράφος στηρίζει την επιχειρηματολογία του κυρίως στην ποιητική διαπραγμάτευση του υπαρξιακού αυτού ζητήματος από τον Οδυσσέα Ελύτη. Γι' αυτό είχα φροντίσει να υπάρχουν στη συγκεκριμένη ομάδα και μαθητές με καλές γλωσσικές επιδόσεις. Λιγότερες δυσκολίες, αλλά όχι αμελητέες, αντιμετώπισε και η ομάδα που ασχολήθηκε με το κείμενο «Η οξύτητα του χρόνου και η “μνημοθήκη”».

Παρ' όλες τις αρχικές δυσκολίες, οι ομάδες κατάφεραν να ολοκληρώσουν εντός του προκαθορισμένου πλαισίου. Ξεκινήσαμε, λοιπόν, την παρουσίαση με την πρώτη ομάδα που είχε αναλάβει το κείμενο του Δ. Δαμίγου «Δίνε δωρεάν τον χρόνο».

Τεκμήριο 1^ο

Δ. Δαμίγος, «Δίνε δωρεάν το χρόνο...»

Περίληψη

Στο άρθρο του με τίτλο «Δίνε δωρεάν το χρόνο...» ο Δ. Δαμίγος αναρωτιέται αρχικά πώς μπορούμε να ορίσουμε την «ποιητική νοημοσύνη» που δεν είναι το ίδιο με την εξυπνάδα. Θεωρεί ότι είναι η ικανότητα να διαχειριζόμαστε τον χρόνο και να κρατούμε τις αισθήσεις μας ανοιχτές στα ουσιαστικά στοιχεία της ζωής μας. Στη συνέχεια αναφέρεται στο γεγονός ότι στη σύγχρονη εποχή ο άνθρωπος δεν έχει χρόνο να ασχοληθεί με τις λεπτομέρειες της ζωής του και ότι η διαχείριση του χρόνου είναι λανθασμένη, ακόμα κι αν υπερηφανεύεται γι' αυτήν. Ο χρόνος έχει αποκτήσει έναν ωφελμιστικό χαρακτήρα και συνδέεται μόνο με τις καθημερινές συναλλαγές. Τονίζει, ακόμα, τις επιπτώσεις του καταναλωτισμού στον ελεύθερο χρόνο. Δηλαδή, ο ελεύθερος χρόνος έχει μετατραπεί σε «αναγκαστικές διακοπές» και απλώς μεταφέρεται η καθημερινότητα σε ένα άλλο περιβάλλον. Ο αρθρογράφος συχνά αναφέρεται στα λόγια του Ελύτη, για να προβάλει την αξία του ελεύθερου χρόνου και να εξηγήσει περισσότερο την έννοια της ποιητικής νοημοσύνης που είναι ουσιαστικά η ικανότητα να συνδέουμε μεταξύ τους τα βιώματά μας. Οδηγείται, επομένως, στο συμπέρασμα πως χωρίς ελεύθερο χρόνο δεν μπορούμε να αντιληφθούμε το νόημα της ζωής και εκφράζει την ελπίδα πως κάποτε θα καταλάβουμε το λάθος μας.

Τα κύρια σημεία (α')

- Πώς ορίζεται η ποιητική νοημοσύνη; Η ικανότητα να διαχειριζόμαστε το χρόνο, με τρόπο που κρατά τις αισθήσεις μας ανοιχτές στο να αναγνωρίσουμε τα ουσιαστικά στοιχεία της ζωής.
- Ο χρόνος σήμερα έχει αποκτήσει ένα χρηστικό και ωφελμιστικό χαρακτήρα. Το να απολαμβάνεις τη ζωή είναι χάσιμο χρόνου.
- Κάνουμε λανθασμένη χρήση του χρόνου και όμως υπερηφανευόμαστε γι' αυτό (π.χ., όταν οι γονείς φορτώνουν το χρόνο των παιδιών με δραστηριότητες).
- Ο καταναλωτισμός επηρεάζει αρνητικά το νόημα του χρόνου. Θέλουμε χρήματα και αγαθά, όχι χρόνο.

Τα κύρια σημεία (β')

- Ακόμα και οι διακοπές έχουν χάσει το νόημά τους. Κάνουμε αυτά που κάνουμε και στην πόλη.
- Αυτοί που σκέπτονται όπως οι ποιητές έχουν την ικανότητα να συνδέουν τις εμπειρίες και τα βιώματα της ζωής τους.
- Χάσαμε το χρόνο και μαζί το νόημα της ζωής.
- Ίσως κάποτε καταλάβουμε το λάθος μας.

Τι λέει ο ποιητής Ελύτης γι' αυτό

- «Δίνε δωρεάν το χρόνο αν θες να σου μείνει λίγη αξιοπρέπεια»
- «Κάπου ανάμεσα Τρίτη και Τετάρτη πρέπει να παράτεσε η αληθινή σου μέρα»
- «Αν δεν στηρίζεις το ένα σου πόδι έξω από τη Γη πατέ σου δεν θα μπορέσεις να σταθείς επάνω της»
- «Εμπρός λοιπόν για μια στιγμή ας παίξουμε ό,τι μας κατέβει από το νου: ζάσια, κούδουνια, πλάτες, αγάπες, όστρακα. Και τα λάθη μας να τα βάζουμε κι αυτά στον λογαριασμό»
- «Είναι κρίμας αυτός ο ισόβιος εγκλεισμός στην «βιβάτο της Ανάγκης, με καθηλωμένες τις αισθήσεις σε υπεραικό επίπεδο»

Από την παρουσίαση φάνηκε πόσο καλά κατάφεραν να συντονίσουν τα κείμενά τους οι δύο υποομάδες. Οι υπόλοιποι μαθητές είπαν ότι ενημερώθηκαν επαρκώς για το περιεχόμενο του αρχικού κειμένου, γιατί ό,τι τους φαινόταν γενικό και θεωρητικό με την ανάγνωση της περίληψης το εξηγούσαν οι διαφάνειες. Συνειδητοποίησαν, επίσης, πόσο σημαντικό είναι να πλαισιώνεται μια παρουσίαση με διαφάνειες, οι οποίες κρατούν εστιασμένη την προσοχή του αναγνώστη-ακροατή στα σημεία ενδιαφέροντος. Δε χρειάστηκε μάλιστα να επιμείνουμε σε διορθώσεις. Η ομάδα είχε εργαστεί προσεκτικά και είχε φροντίσει να ενσωματώσει τις διορθωτικές παρεμβάσεις εκ μέρους μου κατά τη φάση της επεξεργασίας και σύνθεσης των κειμένων. Το γεγονός ότι παρήγαγαν κείμενα τα οποία προορίζονταν να ανακοινωθούν σε πραγματικό – και όχι υποθετικό – κοινό τούς βοήθησε να

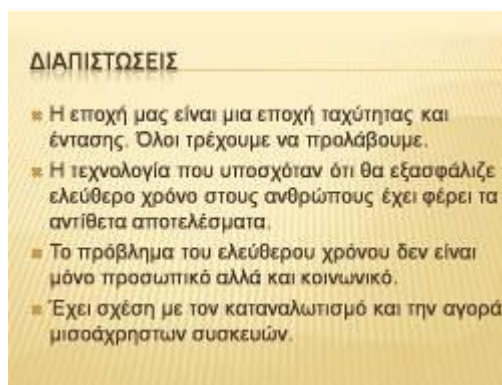
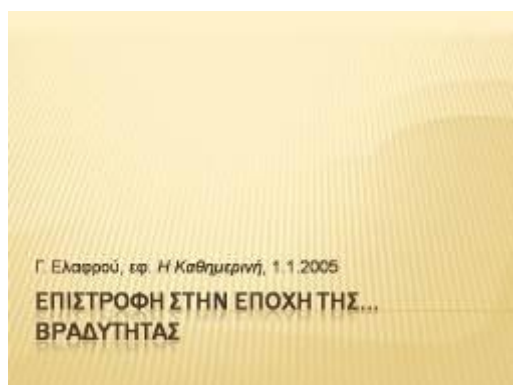
αντιληφθούν πόσο σημαντικό είναι το στάδιο των διορθώσεων και της αναθεώρησης (όπου χρειάζεται) της πρώτης εκδοχής του κειμένου.

Τεκμήριο 2^ο

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ... ΒΡΑΔΥΤΗΤΑΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το κείμενο του Γ. Ελαφρού «Επιστροφή στην εποχή της... βραδύτητας» θίγει το θέμα της έλλειψης ελεύθερου χρόνου. Στη σημερινή εποχή οι άνθρωποι έχουν δημιουργήσει πολλές υποχρεώσεις, ώστε ο χρόνος δεν τους φτάνει. Τρέχουν από το πρωί ως το βράδυ και πάλι δεν προλαβαίνουν. Ζουν σε μια εποχή γεμάτη ταχύτητα, ένταση και άγχος. Προσωπικός χρόνος δεν υπάρχει για να ασχοληθούν με πράγματα που τους ευχαριστούν και τους ολοκληρώνουν. Δυστυχώς, η εξέλιξη της τεχνολογίας, η οποία υποσχόταν ότι θα τους εξασφάλιζε ελεύθερο χρόνο, έφερε το αντίθετο αποτέλεσμα. Τους απομάκρυνε από μια ζωή γεμάτη ποιότητα και νόημα. Γι' αυτό, σε πολλές περιοχές έχουν αρχίσει να εμφανίζονται κινήματα που προτείνουν ένα πιο αργό μοντέλο ζωής στη διατροφή και στη μετακίνηση. Πολλοί έχουν αρχίσει να συνειδητοποιούν ότι πρέπει να αλλάξουν τρόπο ζωής μέσα σε ένα καλύτερο και υγιές περιβάλλον.

ΣΥΝΕΠΕΙΣ

- » Πρωτοφανής και πολύπλευρη φθορά του ανθρώπινου οργανισμού.
- » Η υπερκατανάλωση προκαλεί την αυξημένη παραγωγή αποβλήτων, την υπερθέρμανση του πλανήτη και την υποβάθμιση της ζωής.
- » Η διατροφή αντικατοπτρίζει την εποχή της ταχύτητας: Ομοιομορφία, τυποποίηση, φαί στο πόδι, τοξικά και μεταλλαγμένα τρόφιμα.

ΛΥΣΕΙΣ

- » Όχι εντατικοποίηση στην εργασία.
- » Φραγμός στην εντατική γεωργία.
- » Slow Food και Slow Cities.

Η δεύτερη ομάδα επεξεργάστηκε, όπως βλέπουμε στο παραπάνω τεκμήριο, το κείμενο του Γ. Ελαφρού «Επιστροφή στη εποχή της... βραδύτητας». Οι υποομάδες εδώ δεν κατάφεραν να συντονιστούν τόσο καλά όσο οι προηγούμενες. Η υποομάδα που είχε αναλάβει την περίληψη καθυστέρησε αρκετά να την γράψει σε αντίθεση με την υποομάδα που ανέλαβε τις διαφάνειες με αποτέλεσμα να μην προλάβουν να ελέγξουν πώς αλληλεπιδρούν τα κείμενά τους. Παρόλα αυτά, οι υπόλοιποι μαθητές είπαν ότι ενημερώθηκαν επαρκώς από τη συνολική παρουσίαση· ιδιαίτερα από τις διαφάνειες που εξηγούσαν όλες τις πλευρές του προβλήματος. Σταθήκαμε και επαινέσαμε το γεγονός ότι η ψηφιακή παρουσίαση αποτύπωσε όχι μόνο το περιεχόμενο αλλά και τη δομή του αρχικού κειμένου. Κάποιοι μαθητές αναρωτήθηκαν πώς συνδέεται το πρόβλημα της έλλειψης ελεύθερου χρόνου με τον καταναλωτισμό. Χρειάστηκε τότε να διαβάσουμε ξανά (προβαλλόταν στον πίνακα) την 3^η παράγραφο του αρχικού κειμένου. Ένας μαθητής από τη συγκεκριμένη ομάδα εξήγησε ότι «δεν υπάρχει ελεύθερος χρόνος γιατί ο άνθρωπος του σήμερα αναλώνεται στην απόκτηση υλικών αγαθών και δεν ενδιαφέρεται για το βαθύτερο νόημα της ζωής». Αυτό το σημείο, μάλιστα, το συνδέσαμε με το προηγούμενο κείμενο, όπου πάλι γίνεται λόγος για την επίδραση του καταναλωτισμού στον χρόνο και την αξιοποίησή του. Ήταν μια καλή αφορμή για να συζητήσουμε σχετικά με το πώς «συνομιλούν» οι δύο επιφυλλίδες (του Δαμίγου και του Ελαφρού), ποιες διαστάσεις του προβλήματος θίγουν και να καταλήξουμε σε κάποια συμπεράσματα.

που δείχνουν ότι οι απόψεις των επιφυλλιδογράφων συγκλίνουν τόσο για τη σοβαρότητα του προβλήματος όσο και για την αναγκαιότητα να αναθεωρήσει ο άνθρωπος το σύγχρονο υλιστικό πρότυπο ζωής.

Δυστυχώς, ο χρόνος δεν έφτασε για να παρουσιάσει η τρίτη ομάδα την εργασία της. Συμφωνήσαμε να γίνει αυτό το επόμενο δίωρο καθώς και να ανεβάσουν τα κείμενά τους στο wiki της τάξης (είχα δημιουργήσει σχετικά με το θέμα αντίστοιχη σελίδα) ώστε να είναι όλα στη διάθεση της ολομέλειας. Τους ενημέρωσα, επίσης, για την πορεία του σεναρίου: αφού είδαμε επιφυλλίδες σχετικές με το θέμα, θα παρακολουθήσουμε σε επόμενη φάση ένα μαθητικό βίντεο (οπτική των μαθητών) και θα περάσουμε στη δημιουργία των δικών τους κειμένων· αφορμώμενοι δηλαδή από τον αρχικό προβληματισμό, μπορούν ανά ομάδες να ασχοληθούν με μια πτυχή του θέματος, επιλέγοντας και τον τύπο κειμένου (λ.χ., άρθρο, εισήγηση, παρουσίαση κ.λπ.) και το περιβάλλον εργασίας (επεξεργαστής κειμένου ή λογισμικό παρουσίασης). Θα έπρεπε, λοιπόν, να συγκροτήσουν εκ νέου ομάδες (άφησα την πρωτοβουλία στους ίδιους με τον όρο οι ομάδες να μην υπερβαίνουν τα τέσσερα μέλη), να σκεφτούν με ποια πτυχή του θέματος θα ήθελαν να ασχοληθούν και να κάνουν μια προεργασία ώστε να προχωρήσουμε χωρίς καθυστερήσεις στην επόμενη φάση.

Β' φάση: 08/12/2014: Παρακολούθηση βίντεο με χρήση προβολικού: σημειώσεις και συζήτηση (ολομέλεια, 1 διδακτική ώρα) / παραγωγή κειμένων στο εργαστήριο πληροφορικής (ομάδες, 2 διδακτικές ώρες). Για να ολοκληρώσουν οι μαθητές τα κείμενά τους σ' αυτή τη φάση έκρινα ότι δε θα ήταν αρκετό ένα διδακτικό δίωρο. Δανείστηκα, λοιπόν, από συνάδελφο και την ώρα της ιστορίας, εξασφαλίζοντας έτσι ένα διδακτικό τρίωρο.

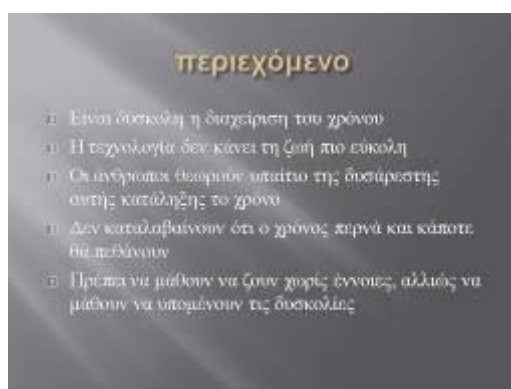
Η φάση αυτή ξεκίνησε με την παρουσίαση της τρίτης ομάδας που δεν είχαμε προλάβει να παρακολουθήσουμε στο προηγούμενο δίωρο.

Τεκμήριο 3^ο

Περίληψη (Η οξύτητα του χρόνου και η ‘μνημοθήκη’)

Ο συγγραφέας, Παντελής Μπουκάλας, επιλέγει να σχολιάσει τη σχέση του σύγχρονου ανθρώπου με την έννοια του χρόνου, ο οποίος γι’ αυτόν είναι ανύπαρκτος λόγω των εντατικών ρυθμών που καθορίζουν τη ζωή και τις πράξεις του. Αναφέρει, επίσης, ως παράδειγμα στερεότυπες φράσεις που δείχνουν την προβληματική σχέση του με τον χρόνο, όπως είναι οι φράσεις ‘‘ξεκλέβω χρόνο’’ και ‘‘σκοτώνω την ώρα μου’’. Έπειτα επισημαίνει ότι η απώλεια ενός δικού του προσώπου κάνει τον άνθρωπο να συνειδητοποιήσει τον χρόνο, τον οποίο συνήθως προσπαθεί είτε να αγνοήσει είτε να σταματήσει. Τέλος, κλείνει το κείμενό του με μία ρήση, η οποία λέει να μάθουμε να ευχαριστιόμαστε τη ζωή όπως είναι, ακόμα και με τις δυσκολίες της.

Οι μαθητές (ολομέλεια) θεώρησαν το κείμενο της περίληψης επιτυχημένο γιατί τους κατατόπιζε επαρκώς για το περιεχόμενο της επιφυλλίδας, αλλά όχι τόσο τις διαφάνειες και ιδιαίτερα την 3^η κουκκίδα στη δεύτερη διαφάνεια, η οποία έγινε πιο

κατανοητή όταν η υποομάδα της περίληψης εξήγησε ότι το σημείο αυτό σχετίζεται με την προβληματική σχέση που έχει ο άνθρωπος με τον χρόνο και η οποία αποκαλύπτεται από τις στερεότυπες φράσεις «ξεκλέβω χρόνο» και «σκοτώνω την ώρα μου». Τους άρεσε ωστόσο η τρίτη διαφάνεια, όπου βρήκαν ιδιαίτερα εύστοχη την επιλογή της εικόνας και τον συσχετισμό της με το κείμενο. Τέλος, στο ερώτημα αν το κείμενο του Π. Μπουκάλα «συνομιλεί» με τα κείμενα που είδαμε στην προηγούμενη φάση οι μαθητές απάντησαν καταφατικά θεωρώντας ότι και αυτό κινείται «στο ίδιο μήκος κύματος», εφόσον, όπως και τα άλλα, αναφέρεται στην προβληματική αξιοποίηση του χρόνου από τον σύγχρονο άνθρωπο.

Περάσαμε στη συνέχεια στην παρακολούθηση του μαθητικού βίντεο (Η καθημερινότητα του εφήβου). Οδηγό για τις σημειώσεις και τη συζήτηση είχαμε το φύλλο εργασίας που προβλέπει το αρχικό σενάριο για τη φάση αυτή, το οποίο μοιράστηκε ανά δύο στους μαθητές σε έντυπη μορφή. Οι μαθητές απάντησαν εύκολα στα ερωτήματα. Σχετικά με τα δύο πρώτα, είπαν ότι το βίντεο αναφέρεται: α) στο φορτωμένο σχολικό πρόγραμμα των εφήβων και γενικότερα στη φορτωμένη καθημερινότητα, στην οποία δε βρίσκουν κάποιο ουσιαστικό μαθησιακό νόημα, β) στους διάφορους εθισμούς (Η. Υ. και ηλεκτρονικά παιχνίδια, ναρκωτικά, ποτό και τσιγάρο), γ) στην αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου που συνδέεται με την ψυχαγωγία, τη φιλία και τις από κοινού δραστηριότητες (αθλητισμό, τηλεόραση, εξόδους), δ) στις κακές διατροφικές συνήθειες (fast food, παχυσαρκία, αλλά και νευρική ανορεξία) και ε) στις συναισθηματικές σχέσεις (φιλία και έρωτα). Σχετικά με τα παράπονα που διατυπώνονται (τρίτο ερώτημα) διαπίστωσαν ότι κυρίως αναφέρονται στο αίσθημα πλήξης που αισθάνονται στο σχολείο και στην απουσία νοήματος που συνοδεύει, ως επί το πλείστον, τη διαδικασία κατά τη διάρκεια των μαθημάτων. Αυτή ήταν μια ενδιαφέρουσα διαπίστωση και κρίναμε ότι έπρεπε να την αξιοποιήσουν περαιτέρω στο στάδιο της παραγωγής των δικών τους κειμένων. Σχετικά με το τελευταίο ερώτημα, που αφορούσε στα «κύρια αιτήματα των εφήβων για τον καθημερινό τους χρόνο και τη διαχείρισή του», οι μαθητές απάντησαν ότι

αυτά αναφέρονται τόσο στο σχολικό όσο και στον εξωσχολικό χρόνο. Αναφορικά με το σχολικό χρόνο είναι η απαίτηση να αποκτήσει η μάθηση ουσιαστικό περιεχόμενο και αναφορικά με τον εξωσχολικό χρόνο να αποκτήσει αυτός ένα περισσότερο ποιοτικό περιεχόμενο για την ομαλή και ισόρροπη ανάπτυξη του εφήβου.

Το επόμενο δίωρο το διαθέσαμε για την παραγωγή των δικών τους κειμένων. Οι μαθητές είχαν ήδη σχηματίσει τις ομάδες τους, συνολικά έξι, τέσσερις τριμελείς και δύο τετραμελείς, και πήραν αντίστοιχα τις θέσεις τους μπροστά στους υπολογιστές. Οι δύο τετραμελείς χωρίστηκαν σε υποομάδες ώστε ανά δύο να κάθονται σε γειτονικούς σταθμούς εργασίας. Οι περισσότεροι μαθητές δε θυμήθηκαν να κάνουν κάποια προεργασία, οπότε έπρεπε να συζητήσουν και να συναποφασίσουν για το θέμα και το είδος του κειμένου τους.

Στην οθόνη του κάθε υπολογιστή υπήρχε το φύλλο εργασίας, το οποίο, σύμφωνα με το αρχικό σενάριο αντιστοιχεί στη Γ' φάση και δίνει κάποιες οδηγίες σχετικά με τα ζητούμενα. Το εντάξαμε στη φάση αυτή, ώστε να διαθέσουμε το επόμενο δίωρο για τις παρουσιάσεις και τη σχετική συζήτηση. Τροποποίησα τα ζητούμενα στο συγκεκριμένο φύλλο, επιτρέποντας περισσότερες πρωτοβουλίες στους μαθητές να επιλέξουν το είδος του κειμένου και την πτυχή του θέματος στην οποία θα ήθελαν να εστιάσουν. Συμφωνήσαμε η παρουσίαση να γίνει στις 22/12, δύο μέρες δηλαδή προτού κλείσει το σχολείο για τις χριστουγεννιάτικες διακοπές.

Υπήρξε μια αρχική αμηχανία μέχρι να αποφασίσουν οι ομάδες με τι ακριβώς θα ήθελαν να ασχοληθούν. Σ' αυτή την περίπτωση προσπάθησα να τους υποστηρίξω με ιδέες τόσο για το θέμα όσο και για το είδος των κειμένων. Σιγά σιγά άρχισαν να καταλήγουν: Μία ομάδα αποφάσισε να ερευνήσει τα κινήματα των slow food και slow cities για τα οποία, όπως φάνηκε από τις προηγούμενες παρουσιάσεις, οι μαθητές δε γνώριζαν και πολλά πράγματα και να δημιουργήσει μια σχετική παρουσίαση. Δύο ομάδες αποφάσισαν να παρουσιάσουν τις αγαπημένες ασχολίες στον ελεύθερο χρόνο τους (hpt) και οι υπόλοιπες τρεις να γράψουν άρθρα σχετικά με τη διαχείριση του σχολικού χρόνου, προσπαθώντας να δώσουν μια απάντηση στο

αίτημα των εφήβων του προηγούμενου βίντεο για το πώς μπορεί η μάθηση να αποκτήσει ουσιαστικό περιεχόμενο (επεξεργαστής κειμένου).

Από 'κει και πέρα οι ομάδες βρήκαν τον ρυθμό τους και ξεκίνησαν την εργασία τους. Οι τρεις πρώτες αναζήτησαν υλικό από το διαδίκτυο το οποίο αξιοποίησαν ως πόρους για τις παρουσιάσεις τους· ως προς αυτό τους τόνισα ότι θα πρέπει να ενσωματώσουν πληροφορίες και απόψεις δημιουργικά, αποφεύγοντας τη συνήθη πρακτική της αντιγραφής-επικόλλησης.

Παρατηρώντας διακριτικά την όλη διαδικασία, είχα την ευκαιρία να εστιάσω στους τρόπους και πρακτικές προετοιμασίας του κειμένου. Αποφάσισα, ωστόσο, να μην παρέμβω περαιτέρω, εκτός αν κάποια ομάδα χρειαζόταν τη συνδρομή μου. Φρόντιζα, ωστόσο, κατά τακτά χρονικά διαστήματα, να τους υπενθυμίζω τον χρονισμό ώστε να προλάβουν όχι μόνο να συνθέσουν το κείμενό τους, αλλά και να κάνουν τις απαραίτητες διορθώσεις. Το συγκεκριμένο τμήμα είναι εξοικειωμένο με ομαδικές δραστηριότητες και εργασίες στο περιβάλλον του υπολογιστή. Είχαμε, μάλιστα, στην αρχή της σχολικής χρονιάς εφαρμόσει το σενάριο «Προσωπικές αφηγήσεις για την επαγγελματική επιλογή» (Σεφερλή 2014).

Η πρώτη ομάδα που είχε αναλάβει την έρευνα-παρουσίαση για τα κινήματα των slow food και slow cities καθυστέρησε να ξεκινήσει. Θεωρώντας ότι δεν τους βλέπω έμπαιναν συχνά στο youtube και χάζευαν βιντεάκια. Η ομάδα αποτελούνταν από τέσσερα αγόρια, τα οποία διακρίνει συχνά μια ανώριμη συμπεριφορά. Αποφάσισαν, ωστόσο, κάποια στιγμή να ασχοληθούν και με την παρουσίαση. Με ενδιέφερε πολύ να δω σε ποιο βαθμό θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν δημιουργικά τις πληροφορίες που συγκέντρωσαν από το διαδίκτυο. Οι δύο επόμενες ομάδες (μία τετραμελής και μία τριμελής) που είχαν αναλάβει να παρουσιάσουν τις αγαπημένες τους ασχολίες έπρεπε αρχικά να συζητήσουν και να καταλήξουν ποιες ασχολίες θα παρουσιάσουν. Η μία ομάδα έκρινε σκόπιμο να αναφερθεί σε αρχική διαφάνεια γενικά στις ασχολίες των εφήβων και στη συνέχεια να παρουσιάσει τις προτιμήσεις της ομάδας. Η άλλη εστίασε στην αγαπημένη ασχολία των μελών και αποφάσισε να

συγκεντρώσει υλικό από το διαδίκτυο, ώστε να ενημερώσει αδρομερώς τους συμμαθητές τους σχετικά με αυτή. Οι ομάδες των άρθρων επικεντρώθηκαν αρχικά στο σχεδιάγραμμα των κειμένων τους (δύο από τις τρεις χειρόγραφα) και στη συνέχεια προχώρησαν στο γράψιμο. Εδώ το διαδίκτυο δεν τους φάνηκε ιδιαίτερα χρήσιμο, το αξιοποίησαν κυρίως για να αναζητήσουν εικόνες τις οποίες θα ενσωμάτωναν στη συνέχεια στα κείμενά τους.

Με το πέρας της τρίτης ώρας η κάθε ομάδα αποθήκευσε το κείμενό της στον ειδικό φάκελο που είχα δημιουργήσει στην επιφάνεια εργασίας. Είχα, έτσι, την ευκαιρία να δω τα κείμενα μέχρι την επόμενη φάση και να καταγράψω παρατηρήσεις, έτσι ώστε η συζήτηση-ανατροφοδότηση που θα ακολουθούσε να είναι εστιασμένη σε σημεία που έκριναν ενδιαφέροντα και αξιοποιήσιμα.

22/12/2014: Παρουσιάσεις των μαθητικών κειμένων με χρήση προβολικού και συζήτηση (ολομέλεια, 2 διδακτικές ώρες). Συμφωνήσαμε με τους μαθητές να διαθέσουμε στην κάθε ομάδα 15' για να παρουσιάσει το κείμενό της και να γίνει επ' αυτού μια μικρή συζήτηση. Ξεκινήσαμε, λοιπόν, με την ομάδα που είχε αναλάβει να σχεδιάσει το ppt για τα κινήματα των slow food και slow cities. Όλα τα μέλη της ομάδας μοιράστηκαν μεταξύ τους την παρουσίαση. Το ίδιο συνέβη και με τις ομάδες που ακολούθησαν. Το κείμενο που παρουσίασε η πρώτη ομάδα ήταν το ακόλουθο:

Τεκμήριο 4^ο

1. Αν συναντήσατε κάποιον γνωστό σας στο δρόμο και τον ρωτήσετε τι κάνει, η πιο συνηθισμένη απάντηση που θα πάρετε, με κάποιο κρυφό καμάρι και πεπνυχησία του κορμιού προς τα πίσω, είναι «τι να κάνω; τρέχω» ή «τρέχω και δεν προλαβαίνω» και άλλες παρεμφερείς. Ειδικά αν ο γνωστός σας είναι κάποιος από παλιά, οι απαντήσεις αυτού του τύπου είναι σπάνιες. Όλοι λοιπόν τρέχουμε. Τρέχουμε να προλάβουμε. Να προλάβουμε τί; Να προλάβουμε τις δουλειές μας. Τις πολλές δουλειές που έχουμε να κάνουμε.

2. Η σημερινή κοινωνία επιβραβεύει αυτόν που «τρέχει», αυτόν που έχει να κάνει πολλές δουλειές. Αντίθετα εκείνος που δεν «τρέχει» θεωρείται παιδαλιός, παρασιτικό, με λίγα λόγια ένας παραδομένος χωρίς ζωή μέσα του. Όσο πιο πολύ τρέχεις τόσο πιο σπουδαίος (νομίζεις ότι) είσαι στα μάτια των άλλων και στα δικά σου. Το τρέξιμο είναι λοιπόν θεμελιώδες σπουδαίωμα.

3. Αυτή η κατάσταση δεν είναι βέβαια χωρίς συνέπειες. Αιχμημένο στήθος, νευρικήτητα, και κοιροσση και μια ζωή που κυλά μέσα από τα δακτύλιά σου. Αδυναμία να χαλαρώσεις και να απολαύσεις αυτές τις στιγμές της ζωής, που είναι τόσο πολύτιμες και απαραίτητες για τη ψυχική μας υσυχρομία. Ο πν αντίθετα στη φρενήρη κούρσα στην οποία έχεις επιδοθεί, αβλοογείται αρνητικά. Έτσι δεν μπορείς να χωρίς ένα ωραίο φαγητό, έναν όμορφο περίπατο. Αδυνατείς να κάνεις (αληθινούς) φίλους, αδυνατείς να ερωτευθείς και να δώσεις στον έρωτα.

4. Πριν από λίγες μέρες είδα στην τηλεόραση ένα ρεπορτάζ για ένα παγκόσμιο κίνημα που ονομάζεται Slow Down (Κίνημα της Βραδύτητας στα ελληνικά) και που τα μέλη του αντιδρούν στη λογική του τρεξίματος στη ζωή μας. Μου άρεσε και έμεινα για περισσότερο στο ντέρνερ. Βρήκα πολλά και διάφορα. Το κίνημα έχει αρκετά θεματικά παραλάσια όπως: Slow cities, slow bicycle, slow food, slow planet, slow travel, slow cinema κ.ά. με τόρες διαφορετικές πόντες στη Ευρώπη και τις ΗΠΑ. Τα slow cities και slow bicycles εναντιώνονται στο τρεχάλετό και την μονοκροτορία του αυτοκινήτου στις πόλεις, το slow cinema είναι κίνημα αντίστασης ενάντια στον καταναλωτικό δόξισμο των αμερικανικών παλιόν, το slow travel αντίστα στα οργανωμένα ταξίδια-πακέτα. Τα μέλη-ακτιβιστές του κινήματος οργανώνουν διάφορες παρεμβάσεις με ποσόνια σε πόλεις, πολύ αργό περιπάτο μέσα σε κόνιβους πόλεις κ.ά.

5. Ταυτόχρονα τα μέλη π.χ. του slow food διδάσκουν την αργή αποκόμιση του καλού φαγητού και του καλού κροστού, προνίζονται να διατηρήσουν πιάτος καλύτες στο πορτί από διάφορα μέρη και οργανώνουν γορτές με παλαιωσιακά φαγητά. Το κίνημα αυτό έχει έδρα (πλέον άλλων) την Ιταλία και δημιουργήθηκε με αφορμή την εγκατάσταση ενός MacDonald's στην Piazza Navona στη Ρώμη.
Μερικοί θα χαρακτηρίσουν αυτές τις προτιβουλίες απερίετες ή και γραφικές. Η δική μου άποψη είναι ότι οι πόλεις στις λεγόμενες προηγμένες κοινωνίες του δυτικού κόσμου έχουν αρχίσει να κοιροάζονται από την ένταση και το τρέξιμο που τους έχει επιβλήθει στην καθημερινή ζωή τους και τέτοιου κινήματος αποτελούν προτοπορία έστω και αν κάποιες φορές συνιστάρχει σ' αυτά και κάποιο στοιχείο απερίετης ή ρομαντισμού.

Ο Άλλοτε σγά σγά κοποια από αυτά τα πράγματα υπάρχουν ήδη ή προσδοκούνται σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, όπως π.χ. οι πεζοδρομήσεις, οι διάδρομοι ποδηλάτων (στην Αθήνα συζητείται η πεζοδρομηση λεωφορίων όπως η Πανεπιστημίου) κλπ. Στην Ελλάδα όπου αγαπάμε το καλό φαγητό, επιστρέφω εδώ και 15-20 χρόνια εστιατόρια-μπαρ με ζυμακά, χηλιπόδι με κοφτό μακαρονάκι, μαριόλι, οστρία, φασολάκια, λιχανωντομάδες κ.ά. δηλαδή το λεγόμενο καλό παραδοσιακό μαγειρευτό φαγητό. Κάτι σαν slow food α λα ελληνικά. Κάτι είναι και αυτό!

Η Άς τα σκεφτόμε όλα αυτά και ας ανιλογοιστόμε: μήπως «πρσχόντις» σνσχνίι μας εσφιρνί καιτι κοόο ουσιαστικό. Η ίδια η ζωή μας. Άς δώσουμε χρόνο στον χρόνο και χρόνο στον ίδιο τον εαυτό μας.

Κλασσικός δεν μπορεί να μην αναφέρο την πρωτοπορική κινηματογία του «πρεζιματος» στον σύγχρονο τρόπο ζωής από τους Francis Ford Coppola και Godfrey Reggio το 1983 με την πιο δυνατή γλώσσα που υπάρχει. Τη γλώσσα της τέχνης. Αναφέρομαι στην ταινία **Κογιναζακίτι** (Koyaanisqatsi, ζωή χωρίς σπορροπία στη γλώσσα των Ινδιάνων της Αμερικής). Αρστωοργηματική ταινία με εικόνα και μουσική χωρίς διάλογο. Μουσική Philip Glass. Πολλοί θεωρούν την ταινία αυτή ως μια από τις σπουδιότερες όλων των εποχών.

Η παρουσίαση προκάλεσε ενδιαφέροντα σχόλια από την ολομέλεια. Καταρχάς, σχολιάστηκε θετικά το γεγονός ότι δίνει αρκετές πληροφορίες για το ευρύτερο κίνημα Slow Down (κίνημα της βραδύτητας) και τα παρακλάδια του, για τα οποία οι μαθητές αγνοούσαν την ύπαρξή τους και μάλιστα βρήκαν πολύ ελπιδοφόρα την ανάπτυξη μιας τέτοιας πρωτοβουλίας. Θεώρησαν όμως ότι οι τρεις πρώτες διαφάνειες που ουσιαστικά εισάγουν στο θέμα είναι πάρα πολλές· γενικότερα διαπίστωσαν ότι οι διαφάνειες «λένε πολλά» ενώ θα έπρεπε να παρουσιάζουν μόνο τις κύριες πληροφορίες και να συνοδεύονται από εικόνες, ίσως και βίντεο, στα οποία μέλη του κινήματος θα κατατοπίζουν τους θεατές για τους στόχους και τις δράσεις του. Επίσης, τους ξένισε η χρήση του α' ενικού προσώπου στις διαφάνειες 5, 6 και 8.

Τους παρέπεμπα τότε στην ιστοσελίδα protagon.gr και συγκεκριμένα στο άρθρο του Αλέκου Λασκαράτου «[Το κίνημα της βραδύτητας](#)», απ' όπου οι μαθητές όχι μόνο είχαν αντλήσει τις πληροφορίες (χωρίς να αναφέρουν στην παρουσίαση την πηγή τους, ενώ επανειλημμένα έχουμε αναφερθεί στην αναγκαιότητα αυτής της πρακτικής), αλλά είχαν αντιγράψει και επικολλήσει το μεγαλύτερο μέρος του χωρίς να προβούν στην παραμικρή επεξεργασία. Τους τόνισα ότι ο στόχος δεν ήταν να εκθέσω τους μαθητές, αλλά μία συγκεκριμένη πρακτική – αυτή της αντιγραφής-επικόλλησης – που, δυστυχώς, είναι πολύ διαδεδομένη, τόσο στον διαδικτυακό χώρο, όσο και στο μαθητικό κοινό, όταν αναζητά πληροφορίες για να συνθέσει τις εργασίες του.

Οι μαθητές ζήτησαν συγγνώμη, παραδεχόμενοι το σφάλμα τους, και φυσικά έγινε αποδεκτή. Δε θέλησα να επικεντρωθούμε περαιτέρω στο θέμα αυτό, αλλά να συζητήσουμε πώς αλλιώς θα μπορούσαν να δομήσουν την παρουσίασή τους δίνοντας αδρομερώς όλες τις πληροφορίες για το κίνημα Slow Down σε κάποιον που δε γνωρίζει γι' αυτό. Οι ίδιοι πρότειναν κάποιες καλές ιδέες: να αναφερθούν στους στόχους του κινήματος, στην ιστορία του, στα παρακλάδια του και πιθανόν να παρουσιάσουν κάποιες σχετικές ιστοσελίδες, ελληνόγλωσσες και ξενόγλωσσες, που θα δίνουν στους ενδιαφερόμενους περαιτέρω πληροφορίες. Επειδή ακολουθούσαν οι διακοπές των Χριστουγέννων, τους πρότειναν, αν ήθελαν και υπήρχε η δυνατότητα να συναντηθούν, να δοκιμάσουν να σχεδιάσουν μια νέα παρουσίαση αξιοποιώντας τις παραπάνω ιδέες και οι μαθητές συμφώνησαν.

Οι επόμενες δύο παρουσιάσεις αφορούσαν στις αγαπημένες (εξωσχολικές) ασχολίες των μαθητών. Η μία ομάδα παρουσίασε στις αρχικές διαφάνειες γενικές πληροφορίες για τους τρόπους με τους οποίους οι έφηβοι αξιοποιούν τον χρόνο τους που συνέκλιναν με αυτές του βίντεο των μαθητών της Νέας Καλυδωνίας. Στις επόμενες παρουσίασαν τις δικές τους αγαπημένες ασχολίες: τον χορό, τη φωτογραφία και το θέατρο. Η μία μαθήτρια, μέλος της ομάδας, μίλησε για τη συστηματική της ενασχόληση με τον μοντέρνο χορό τον οποίο, παρόλο το πιεστικό καθημερινό πρόγραμμα, δε διανοείται να εγκαταλείψει, ένας μαθητής από την ομάδα μίλησε για το πάθος του με τη φωτογραφία και οι άλλες δύο μαθήτριες για την ενασχόλησή τους με το θέατρο και τη χαρά που νιώθουν όταν, μέσω του θεατρικού εργαστηρίου στο οποίο συμμετέχουν, τους δίνεται η δυνατότητα να αυτοσχεδιάσουν και να εκφραστούν. Και οι τέσσερις αναφέρθηκαν στη βαθιά ικανοποίηση που αντλούν από τις συγκεκριμένες δραστηριότητες, οι οποίες τους βοηθούν να εκτονώσουν με δημιουργικό τρόπο την ένταση και το άγχος της καθημερινότητας. Η άλλη ομάδα, παρουσιάζοντας την αγαπημένη της ασχολία, είχε να επιδείξει κάτι πιο προκλητικό:

Τεκμήριο 5^ο

GRAFFITY ART

Οι τοίχοι δεν είναι μόνο το facebook

ΟΡΙΣΜΟΣ & ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ

- Γκράφιτι είναι η αναγραφή συνθημάτων και η ζωγραφική σε επιφάνειες (τοιχούς), κυρίως σε δημόσιους χώρους. Πολλοί θεωρούν ότι αποτελεί μέρος της κουλτούρας Χιπ χοπ, γιατί πρωτοεμφανίστηκε την ίδια περίοδο και στα ίδια μέρη που αναπτύχθηκε το κίνημα αυτό.
- graffiti : από το λατινικό graffiare (χαράσσω)

ΠΟΥ ΠΡΩΤΟΕΜΦΑΝΙΖΕΤΑΙ

- Εμφανίστηκε στη Νέα Υόρκη τη δεκαετία 60-70 από πιτσιρικάδες που έγραφαν το όνομά τους ή το ψευδώνυμό τους σε τοίχους, ταχυδρομικά κουτιά, τηλεφωνικούς θαλάμους, υπόγειες διαβάσεις και μετρό (The Wall Will have their Say).

TAKI 183

άρθρο του 1971 στους New York Times με τον τίτλο, Taki 183.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΚΑΙ ΠΩΣ ΕΞΕΛΙΣΣΕΤΑΙ

- Το tagging εξαπλώνεται ταχύτατα με την έντονη επιρροή της Hip Hop κουλτούρας και οι μαρκαδόροι αντικαθίστανται από τα αποδοτικότερα spray, παίρνουν με όγκους και χρώματα και δημιουργούν την ψευδαισθήση του βάθους. Οι όροι "Bombing" και "pieceing" εισαγονται αυτήν την περίοδο. Τότε ακριβώς ήταν που επίσημα απαγορεύτηκε το graffiti και βέβαια οι πόλεις έγιναν σχεδόν αυτόματα πεδίο μάχης ανάμεσα στους ατίθαστους "νεαρούς επαναστάτες" και τις αρχές.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ GRAFFITI ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

- Το graffiti εμφανίστηκε στην Ελλάδα γύρω στο 1986 αρχικά με πολύχρωμα σχέδια και μηνύματα πάνω στα βαγόνια του ηλεκτρικού και των τρένων. Σίγα σιγά απέκτησε πολλούς οπαδούς. Συνέβαλαν σ' αυτό διεθνή περιοδικά, όπως τα «True colors» και «Style wars» τα οποία ασχολήθηκαν με το γκράφιτι και προώθησαν τη "φιλοσοφία" του.

ΓΙΑΤΙ ΜΑΣ ΑΡΕΣΕΙ ΤΟ GRAFFITI

- Γιατί τ' αυτιά σας έχουν τοίχους και οι τοίχοι έχουν αυτιά

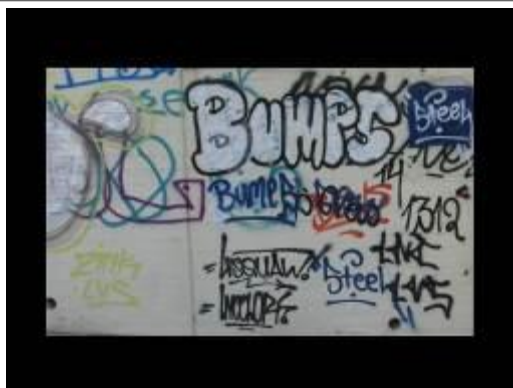

ΓΛΩΣΣΑΡΙ

- Stencil (στένσιλ): από χαρτόνι ή ολικά που αφήνουν αποτυπώμα και χρησιμοποιείται για συγκεκριμένα γκράφιτι (γράμματα, σύμβολα ή εικόνες).
- Paste up: Ένα σχέδιο ή ένα στένσιλ πάνω σε χαρτί που το κολλάς στον τοίχο.
- Sticker: Αυτοκόλλητα με την υπογραφή (tag) ή κάποιο σχέδιο ενός γκράφιτι. Είναι η πιο γρήγορη μορφή γκράφιτι και το βλέπεις συχνά σε τηλεφωνικούς θάλαμους, εσοκάκια κ.λπ.
- Piece: Λέγεται το κομμάτι που κάνεις κάθε φορά που πας για γκράφιτι.
- Bomb/Bombing: Το να βάζεις πολλές εμφανίσεις σε μια περιοχή. Θεωρείται η πιο παράνομη μορφή γκράφιτι και γίνεται πολύ γρήγορα.
- Throw-up: Ένα σχέδιο σφραγισμένο στο tag και το bomb, που μπορεί να γίνει όσο το δυνατόν γρηγορότερα για να μη σφραγίσει η προσοχή πάνω στον writer κατά τη διάρκεια της δημιουργίας του.
- Bumper: Ένα μεγάλο, περίπλοκο κομμάτι. Παίρνει πολύ χρόνο για να τελειοποιηθεί και γι' αυτόν το λόγο, τις περισσότερες φορές, είναι νόμιμο. Γίνεται σε τρένα, τοίχους και διαφημιστικές πινακίδες.

ΓΛΩΣΣΑΡΙ ΚΙ ΑΛΛΟ...

- Tag (ταγκιά): Η ξεχωριστή υπογραφή του ψευδώνυμου ενός γκράφιτι στον τοίχο ενός δημόσιου χώρου. Επίσης, είναι η υπογραφή των γκράφιτιδών στην άκρη των έργων τους.
- Tagging: Η διαδικασία βαψίματος της υπογραφής με spray, μαρκαδόρο ή οτιδήποτε άλλο.
- Writer: Αυτός που κάνει γκράφιτι, ο καλλιτέχνης γκράφιτι.
- Crew: Μια ομάδα από writers που ενώνουν τις δυνάμεις τους και κάνουν γκράφιτι μαζί.
- Bite: Το να αντιγράφεις το στυλ ενός γκράφιτι.

Η παρουσίαση της ομάδας των τριών νεαρών προκάλεσε μεγάλο ενδιαφέρον και συζητήσεις. Πρώτα πρώτα η διαφάνεια για την προέλευση του γκράφιτι, το γεγονός δηλαδή ότι ξεκίνησε ως μια υπογραφή πάνω σε τοίχους. Συζητήσαμε για την ανάγκη των εφήβων να αυτοπροσδιοριστούν, να εκφραστούν δημόσια και να γίνουν αποδεκτοί από την παρέα των συνομηλίκων με ανάλογα ενδιαφέροντα, αλλά και γιατί, όπως τόνισαν οι τρεις μαθητές, «όλο αυτό έχει την πλάκα του». Η 4^η διαφάνεια μάλιστα, όπως μάς πληροφορήσαν, παρουσιάζει ένα δημοσίευμα για έναν από τους πρώτους writers, Ελληνοαμερικανό, ο οποίος έγινε διάσημος τη δεκαετία του '70 στη Νέα Υόρκη. Έπειτα η σύνδεσή του με τα μουσικά κινήματα Hip Hop και Rap και η μεγάλη απήχηση που γνωρίζει πλέον και στη χώρα μας. Οι μαθητές μάς έδειξαν δύο βίντεο από τα πολλά που ανεβαίνουν καθημερινά στο you tube και έχουν πάντα ως μουσική υπόκρουση τραγούδια του είδους. Συνδέσαμε το θέμα με την επικαιρότητα και τα δημοσιεύματα που κάνουν λόγο για βανδαλισμούς πάνω σε αγάλματα και δημόσια κτήρια. Οι μαθητές, όπως είπαν, δε συμφωνούν με τέτοιες ενέργειες, τόνισαν όμως ότι η πρόκληση και το παράνομο είναι ουσιαστικά χαρακτηριστικά της τέχνης των γκράφιτι. Τέλος, σταθήκαμε στη γλώσσα των γκράφιτι, η οποία θέτει εκ νέου το ερώτημα του πώς μια νεανική κουλτούρα, η οποία γεννήθηκε στη Νέα Υόρκη και θεωρήθηκε μάλιστα παράνομη, έχει σήμερα παγκόσμια απήχηση στο νεανικό κοινό.

Πολύ θετικά σχόλια προκάλεσε και ο σχεδιασμός της παρουσίασης που πληροφορεί για τα απαραίτητα χωρίς να κουράζει. Οι μαθητές είπαν ότι προσπάθησαν να πάρουν από τις πηγές αυτά που έκριναν ως βασικές πληροφορίες.

Εδώ μάς δόθηκε η ευκαιρία να συζητήσουμε για τα χαρακτηριστικά των νέων, ψηφιακών, κειμένων με έντονη τη διάσταση της πολυτροπικότητας και τις επιλογές που έχει στη διάθεσή του ο χρήστης των νέων τεχνολογιών να αξιοποιήσει και να αναπλαισιώσει τους ήδη υπάρχοντες πόρους και κείμενα.

Τα τρία επόμενα κείμενα ήταν άρθρα, τα οποία διαπραγματεύονταν το θέμα της διαχείρισης του σχολικού χρόνου. Επειδή, ως συνήθως, η συζήτηση με αφορμή τις προηγούμενες παρουσιάσεις υπερέβη τα προκαθορισμένα χρονικά πλαίσια, καταφέραμε να ακούσουμε το κείμενο της μιας μόνο ομάδας από τις τρεις. Ταυτόχρονα, ενώ μια μαθήτρια από την ομάδα διάβαζε το κείμενο, είχαμε την ευκαιρία να το βλέπουμε στον πίνακα μέσω του προβολικού:

Τεκμήριο 6^ο

ΘΕΛΟΥΜΕ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΠΟΙΟΤΙΚΟ ΧΡΟΝΟ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Έχετε άραγε αναρωτηθεί ποτέ πώς θα ήταν οι ζωές όλων μας χωρίς την πίεση που μας ασκεί ο χρόνος; Στη σύγχρονη εποχή το μοτίβο της καθημερινότητας είναι πάντοτε περιορισμένο και αυστηρά καθορισμένο λόγω της έλλειψης χρόνου. Επιλέγουμε να υπερβούμε τις αντοχές μας, συχνά, για να ικανοποιήσουμε τις φιλοδοξίες μας ή ακόμα και τις επιθυμίες των άλλων. Μόνο που στη ζωή δε μετράει μόνο η διάρκεια και η ποσότητα, αλλά και η ποιότητα. Βέβαια αυτή η ποιότητα αναρείται λόγω των βεβιασμένων ρυθμών ζωής, των οποίων οι συνέπειες είναι φανερές και στους κοινωνικούς φορείς όπως το σχολείο.

Η καθημερινότητά μας έχει τυποποιηθεί και πλέον αποκαλείται ρουτίνα. Ένας διαρκής αγώνας ή μήπως ένας φαύλος κύκλος; Εδώ υπάγεται και η εκπαίδευση. Θεωρούμε ότι είναι επιεικώς απαράδεκτο το να θέτουμε όρια στη γνώση, διότι δεν έχει ούτε συγκεκριμένη αφετηρία αλλά ούτε και τέρμα. Συνεπώς, δεν μπορούμε εμείς να τη βάλουμε σε κουτάκια. Ο κάθε άνθρωπος κατακτά τη γνώση με τους δικούς του ρυθμούς και στο βαθμό που μπορεί. Δεν πρέπει η κοινωνία και ο νόμος να εκβιάζει καταστάσεις. Αντίθετα, θα πρέπει να αφήνει περιθώρια προσωπικής δημιουργίας, έτσι ώστε να μπορούν εκπαιδευτικοί και μαθητές να παίρνουν πρωτοβουλίες αφηφώντας τις παγιωμένες αντιλήψεις.

Όσον αφορά τον τρόπο λειτουργίας του σχολείου, είναι αρκετές οι αλλαγές που θα πρέπει να σημειωθούν. Είναι σαφές το ότι δεν μπορεί να διεκπεραιώσει το έργο του ένας κρατικός φορέας χωρίς τη συναίσθηση του χρόνου, των καταστάσεων και χωρίς συνέπεια. Όμως το γεγονός ότι υπάγεται σε ένα σύνολο κανόνων δεν πρέπει να περιορίζει τους ορίζοντές του· στη γνώση δεν μπορούμε να κάνουμε εκπτώσεις. Συνεπώς πιστεύουμε ότι πρέπει να διατηρήσει κάποιους τύπους μόνο και μόνο για τη σωστή και ποιοτική λειτουργία του, στη συνέχεια έχοντάς τους ως πυρήνα και θεμέλιο, με τη δημιουργικότητα και την όρεξη για μάθηση θα μπορέσει να φτάσει στο επίπεδο της πραγματικής έννοιας της παιδείας, της γνώσης και της εκπαίδευσης. Οι καθηγητές θα πρέπει να ξεπεράσουν τις τυπικότητες και την πιστή υπακοή στα κατεστημένα, όχι αυτοβούλως αλλά μετά από έγκριση και παρότρυνση του κράτους. Επιπρόσθετα, όσον αφορά θέματα της εσωτερικής λειτουργίας, οι μαθητές και οι καθηγητές δεν είναι μέρος ενός πειράματος για να υπακούουν σε ένα κουδούνι. Ο καθένας θέλει να έχει τον δικό του τρόπο και χρόνο να αντιληφθεί και να αφουγκραστεί την κατάσταση.

Εν κατακλείδι, ο άνθρωπος είναι φτιαγμένος για να ζήσει, να απολαύσει, κάτι που χωρίς την επάρκεια του ελεύθερου χρόνου δεν μπορεί να κάνει. Αν και εφόσον το κράτος και η κοινωνία θέλει αφυπνισμένους και δημιουργικούς πολίτες, θα πρέπει να κόψει τα δεσμά που τους έχει επιβάλει, αφήνοντάς τους να λάμπουν και να ξεχωρίσουν.

Οι μαθητές (ολομέλεια) θεώρησαν το κείμενο καλογραμμένο και ιδιαίτερα προσεγμένο ως προς την έκφραση-σύνταξη. Παρατήρησαν, ωστόσο, ότι διατυπώνει περισσότερο γενικότητες ενώ θα ήθελαν να ακούσουν συγκεκριμένες προτάσεις για το πώς μπορεί να γίνει πιο ποιοτικός και δημιουργικός ο σχολικός χρόνος. Στη σχετική συζήτηση ακούστηκαν πολλά, όπως: αύξηση της διάρκειας του διαλείμματος και των ωρών της γυμναστικής, πολλά μαθήματα επιλογής μεταξύ των οποίων και καλλιτεχνικά, τεχνολογίες σε όλα τα μαθήματα, περισσότερες πρωτοβουλίες από εκπαιδευτικούς και μαθητές, κατάργηση της κεντρικά προαποφασισμένης διδακτέας ύλης και περισσότερες δημιουργικές δραστηριότητες στη διάρκεια του μαθήματος που διώχνουν την ανία και καλλιεργούν τη σκέψη. Βέβαια, ένας «ορθολογιστής» μαθητής μας επανέφερε στην τάξη και στην πραγματικότητα, λέγοντας ότι «καλά όλα αυτά, αλλά τη δεδομένη στιγμή δεν είμαστε για τέτοια». Η τράπεζα θεμάτων δεν είχε

ακόμα καταργηθεί. Δεν προλάβαμε να το συζητήσουμε περαιτέρω. Το χτύπημα του κουδουνιού έκλεισε την ενδιαφέρουσα αυτή συζήτηση.

Για τα υπόλοιπα άρθρα (που δε προλάβαμε να ακούσουμε) συμφωνήσαμε να τα ανεβάσουν οι ομάδες στο wiki, όπως και τις υπόλοιπες εργασίες, στη σελίδα που είχε δημιουργηθεί με τίτλο «διαχείριση του χρόνου».

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο εργασίας Α΄ φάσης

Αφού μελετήσετε το κείμενο που δόθηκε στην ομάδα σας:

- α) Να συντάξετε σε ένα έγγραφο του Word την περίληψη του κειμένου. Η περίληψη να βασιστεί σε σημειώσεις που καταγράφουν όλα τα μέλη της ομάδας.
- β) Να δημιουργήσετε ένα power point για να παρουσιάσετε τα βασικά σημεία – θέματα, απόψεις και θέσεις που διατυπώνονται στο κείμενο.

Φύλλα εργασίας Β΄ φάσης

I. Σημειώσεις σχετικά με το βίντεο «Η Καθημερινότητα του εφήβου»

- α) Ποια θέματα σχετικά με τη διαχείριση του χρόνου θίγουν οι μαθητές στο βίντεο;
- β) Ποιες είναι οι βασικές καθημερινές δραστηριότητες των εφήβων που παρουσιάζονται σε αυτό;
- γ) Ποια είναι τα βασικά παράπονα που διατυπώνουν οι έφηβοι;
- δ) Ποια είναι τα κύρια αιτήματά τους για τον καθημερινό τους χρόνο και τη διαχείρισή του;

II. Παραγωγή κειμένων

Με αφορμή το κειμενικό υλικό που επεξεργαστήκαμε μέχρι στιγμής και τη σχετική συζήτηση, αναλαμβάνετε στην ομάδα σας να δημιουργήσετε ένα κείμενο στο οποίο μπορείτε να ασχοληθείτε με μία πτυχή του θέματος που θεωρείτε ενδιαφέρουσα. Μπορεί να είναι παρουσίαση, άρθρο, εισήγηση, αφήγηση ή ό,τι άλλο θεωρείτε πως ενδείκνυται να προκαλέσει προβληματισμό στην κοινότητα της τάξης. Επιλέξτε επίσης το κατάλληλο λογισμικό (επεξεργαστή κειμένου ή ppt), αξιοποιώντας τις δυνατότητές του για να αποτυπώσετε τον προβληματισμό σας.

Ζ.ΆΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

--

Η.ΚΡΙΤΙΚΗ

Η εφαρμογή ανέδειξε ενδιαφέροντα σημεία που σχετίζονται αφενός με τη δυναμική των ομάδων και την αλληλεπίδραση μεταξύ των μελών αφετέρου με τη διαδικασία σχεδιασμού και κατασκευής των μαθητικών κειμένων.

Σχετικά με το πρώτο: Συγκρίνοντας τη συγκεκριμένη εφαρμογή με την προηγούμενη (Σεφερλή ό. π.), παρατήρησα ότι οι μαθητές συνεργάστηκαν πιο αρμονικά αυτή τη φορά, ήταν πιο δεκτικοί στη διαφορετικότητα των συμμαθητών τους, συζήτησαν, διαχειρίστηκαν τυχόν διαφωνίες και κατέληξαν σε από κοινού αποφάσεις χωρίς παρεμβάσεις εκ μέρους μου. Σε αυτό συνέβαλε, βέβαια, και η δική μου εξοικείωση με το τμήμα και τη δυναμική του.

Σχετικά με το δεύτερο: Νομίζω ότι τα πιο ενδιαφέροντα σημεία αναδείχθηκαν στη φάση παρουσίασης των δικών τους κειμένων. Το ένα ήταν η πρακτική της αντιγραφής-επικόλλησης που ακολούθησε η ομάδα των slow food – slow cities. Η αλήθεια είναι ότι με προβληματίσε αν έπρεπε να εκθέσω τους μαθητές μπροστά σε ολόκληρη την τάξη. Από την άλλη ήθελα να δείξω ότι είναι ανέντιμο – και προς εμένα και προς τους συμμαθητές τους – να καταφεύγουν σε μια τέτοια πρακτική. Ήταν, επίσης, μια καλή αφορμή να συζητήσουμε το θέμα της πνευματικής ιδιοκτησίας που αποτελεί ένα πολύ κρίσιμο θέμα, ιδιαίτερα στην εποχή μας, όπου κείμενα και ιδέες διακινούνται και αντιγράφονται με ανεξέλεγκτους ρυθμούς. Το άλλο συνδέεται ασφαλώς με το πρώτο και έχει να κάνει με τους τρόπους αξιοποίησης όλου αυτού του πλούτου ψηφιακών πόρων που παρέχει σήμερα το διαδίκτυο (Kalantzis & Cope 2001). Η ομάδα των γκράφιτι, χωρίς να παρουσιάσει κάτι εξαιρετικά πρωτότυπο ή να καταθέσει έναν προσωπικό προβληματισμό, κατάφερε με πιο δημιουργικό τρόπο να αναπλαισιώσει τους ήδη υπάρχοντες πόρους, να

ενημερώσει και να μοιραστεί με τους συμμαθητές την αγάπη της για τη δημοφιλή – και αμφιλεγόμενη – αυτή τέχνη.

Κλείνοντας, θα ήθελα για μια ακόμα φορά να υπογραμμίσω πόσο σημαντικές είναι αυτές οι δραστηριότητες, όπου οι μαθητές έχουν τον πρώτο λόγο και μάς επιτρέπουν έτσι να τους γνωρίσουμε λίγο καλύτερα.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Kalantzis, M. & B. Core. 2001. Πολυγραμματισμοί. http://www.greek-language.gr/greekLang/studies/guide/thema_e2/index.html [17.06.2015]

Μητελούδης, Π. 2013. *Διαχείριση του χρόνου: με αφορμή ένα κείμενο του Οδυσσέα Ελύτη*. Διδακτικό σενάριο (πρόταση) για τη Νεοελληνική Γλώσσα (Β' Λυκείου) στο πλαίσιο της Πράξης «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση». Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Σεφερλή, Π. 2014. *Προσωπικές αφηγήσεις για την επαγγελματική επιλογή*. Εφαρμογή του (ομότιτλου) διδακτικού σεναρίου του Π. Μητελούδη για τη Νεοελληνική Γλώσσα (Β' Λυκείου) στο πλαίσιο της Πράξης «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση». Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ο. Ελύτη, «Το παράπονο», *Τα ρω του έρωτα*, Αθήνα: Αστερίας, 1972

ΤΟ ΠΑΡΑΠΟΝΟ

Εδώ στου δρόμου τα μισά
έφτασε η ώρα να το πω
'Αλλα είν' εκείνα που αγαπώ
γι' αλλού γι' αλλού ξεκίνησα

Στ' αληθινά στα ψεύτικα
το λέω και τ' ομολογώ
Σαν να 'μουν άλλος κι όχι εγώ
μες στη ζωή πορεύτηκα

Όσο κι αν κανείς προσέχει
όσο κι αν τα κυνηγά
Πάντα πάντα θα 'ναι αργά
δεύτερη ζωή δεν έχει.

Δ. Δαμίγου, «Δίνε δωρεάν τον χρόνο...», *Ελευθεροτυπία*, 30/6/2002

«Η κατανόηση της ποίησης είναι κάτι το εντελώς άσχετο με ό,τι ως τώρα συνηθίζαμε να ονομάζουμε ευφυΐα... Η κατανόηση αυτή είναι πολύ περισσότερο ζήτημα μιας άλλης ικανότητας, που θα μπορούσαμε ίσως να ονομάσουμε ποιητική νοημοσύνη. Η ποιητική αυτή νοημοσύνη μπορεί να λείπει από τους παντογνώστες κι, ωστόσο, να κατοικεί μέσα στον πιο απλό άνθρωπο» (1). Άραγε, σε τι συνίσταται η ποιητική νοημοσύνη; Πρόκειται για μία διανοητική λειτουργία ή μήπως συνδέεται με μια ικανότητα να φτιάχνουμε τη ζωή μας και να διαχειριζόμαστε το χρόνο της, με τρόπο που να κρατά τις αισθήσεις μας ανοιχτές στο να αναγνωρίσουν τα ουσιαστικά της στοιχειά;

Φαίνεται, ότι στην εποχή μας οι άνθρωποι δεν διακρίνουν την αξία που κρύβουν οι απλές καταστάσεις της ζωής. Δεν έχουν χρόνο γι' αυτές. Όλες οι ρυθμίσεις, που έκαναν παλιότερα στο χρόνο της καθημερινότητας, γνωρίζοντας πότε πρέπει να σταματήσουν τις συμβατικές υποχρεώσεις τους για να ονειροπολήσουν, να

ρεμβάσουν, να παίξουν άσκοπα, να χαρούν απλά πράγματα της ζωής, θεωρούνται σήμερα χάσιμο χρόνου. Ο χρόνος έχει αποκτήσει ένα χρηστικό και ωφελμιστικό χαρακτήρα, γινόμενος «χρόνος δεσμώτης», όπως τον ονομάζει ο ποιητής, γιατί «κανείς μας δεν έδειξε την πρόθεση να τον χτυπήσει στο αδύνατο σημείο του, που είναι η συμβατική του υπόσταση, αυτή που εμείς οι ίδιοι του προσδώσαμε, απλώς για να διευκολύνει τις καθημερινές μας συναλλαγές» (2). Γι' αυτό μας υπενθυμίζει, «κάπου ανάμεσα Τρίτη και Τετάρτη πρέπει να παράπεσε η αληθινή σου μέρα» (3). Όπως όμως μας λέει ο Ελύτης, «αν δεν στηρίζεις το ένα σου πόδι έξω από τη Γη ποτέ σου δεν θα μπορέσεις να σταθείς επάνω της» (4). Σήμερα ακόμη και τον έρωτα προσπαθούμε να τον ζήσουμε στα γρήγορα. Όμως «... ο έρωτας, θέλει περιθώριο χρόνου, έτσι που να αναπτύσσεται ο καθένας μέσα στην αδημονία του άλλου, αποκτώντας κάτι από το άφθαρτο του ονείρου» (5). «Ίσια, ναι, πάει ο χρόνος αλλά ο έρωτας κάθετα και ή κόβονται στα δύο ή που δεν απαντήθηκαν ποτέ» (6).

Η «α-νόητη» διαχείριση που κάνουμε στον χρόνο μας, ίσως να είναι ένα είδος «αυτοτιμωρίας», επειδή απομακρυνθήκαμε από τα ουσιαστικά πράγματα που νοηματοδοτούν τη ζωή μας. «Το ελάχιστο θέλησα και με τιμώρησαν με το πολύ» (7) μας λέει. Το παράδοξο είναι ότι πολλές φορές καμαρώνουμε για τις επιλογές μας. Παράδειγμα αυτό που επιβάλλουμε στα παιδιά μας, από τότε που αρχίζουν μέχρι που τελειώνουν την εκπαίδευσή τους. Πάντα απασχολημένα με δραστηριότητες και υποχρεώσεις σχολικές και εξωσχολικές, προκειμένου να αποκτήσουν τα απαραίτητα εφόδια για να επιβιώσουν άυριο σε μια σκληρή πραγματικότητα. Η πραγματική ζωή, όμως, πού βρίσκεται μέσα σε όλα αυτά; Η ψυχαγωγία έχει πάρει τη μορφή της περιστασιακής εκτόνωσης, ενώ οι φιλικές σχέσεις και ο έρωτας των νέων παιδιών πνίγονται μέσα στα μηνύματα των κινητών τηλεφώνων.

Με τον πληθωρισμό των υλικών και τεχνολογικών δυνατοτήτων που διαθέτουμε σήμερα, χάσαμε την ικανότητα να διακρίνουμε το ουσιαστικό από το επουσιώδες, το αυθεντικό από την απομίμηση. Ο ποιητής γνωρίζει αυτές τις καταστάσεις και κάνει τις επιλογές του. «Από το ελάχιστο φτάνεις πιο σύντομα οπουδήποτε. Μόνο που 'ναι πιο δύσκολο» (8) «Είμαι του ολίγου και του ακριβούς» (9) «Αρνούμαι τροφή στους χορτάτους που ζητούν κι άλλη, κι άλλη πείνα» (10).

Η επιθυμία μας να κερδίσουμε όλο και περισσότερα πράγματα έχει μειώσει δραματικά τους χαλαρούς χρόνους της καθημερινότητάς μας, οι οποίοι είναι εξίσου σημαντικοί και απαραίτητοι με τους υπόλοιπους χρόνους της ζωής. Όπως η

αγρανάπαυση είναι απαραίτητη για τη γη αν θέλουμε να παραμείνει εύφορη και να μην μαραζώσει, έτσι και ο χωρίς σκοπιμότητα άμορφος χρόνος είναι ζωτικής σημασίας. Για τον σύγχρονο άνθρωπο, όμως, που έχει σαν σύνθημα «ο χρόνος είναι χρήμα», αυτά είναι πολυτέλειες.

Ακόμη και τον ελεύθερο χρόνο του τον έχει μετατρέψει σε «υποχρεωτικές» διακοπές, μεταφέροντας σε ένα νέο περιβάλλον τους ίδιους ρυθμούς και το ίδιο στρίμωγμα που υπάρχει στην καθημερινότητά του. Ίσως μάλιστα να ακούει σαν αφελείς τις προτροπές του ποιητή, που μας λέει «Εμπρός λοιπόν για μια στιγμή ας παίξουμε ό,τι μας κατέβει από το νου: ζάρια, κουδούνια, πλόες, αγάπες, όστρακα. Και τα λάθη μας να τα βάζουμε κι αυτά στον λογαριασμό» (11). Φαίνεται, ότι αυτές οι καταστάσεις, που συχνά θεωρούμε σαν χάσιμο χρόνου, εμπεριέχουν ένα νόημα που αφαιρέσαμε από τη ζωή μας.

Ο Ελύτης όμως το υπενθυμίζει «Δίνε δωρεάν το χρόνο αν θες να σου μείνει λίγη αξιοπρέπεια» (12), «Πλησίον μας βρίσκεται η γλυκιά γοητεία των γνώριμων πραγμάτων και των απλών τους ανταποκρίσεων» (13), αλλά όσο και αν ακούγεται παράξενο, μας προειδοποιεί «Γνωρίζω πόσο είναι, σε έσχατη ανάλυση, δύσκολο πράγμα η απλότητα» (14). Όπως τα παιδιά μέσα από το παιχνίδι τους κατορθώνουν να δημιουργήσουν έναν άλλο κόσμο, έτσι και οι μεγάλοι θα μπορούσαν να ξαναανακαλύψουν τη ζωή τους, εάν αναγνώριζαν την αξία των απλών πραγμάτων που τη συνθέτουν γιατί «μια ανθρωπότητα που δεν βρίσκει τον τρόπο να ξαναφτιάξει τον κόσμο γύρω της, βρίσκει τον τρόπο να γεράσει και πολύ γρήγορα μάλιστα» (15).

Η ποιητική νοημοσύνη δεν αναφέρεται σε μία διανοητική λειτουργία. Συνιστά μια ικανότητα να δημιουργούμε διασυνδέσεις, που να κρατούν σε επικοινωνία τα διάφορα επίπεδα της ζωής μας, διατηρώντας τις αισθήσεις μας ανοιχτές ώστε να συλλάβουν το πραγματικό νόημα των απλών καταστάσεων που μας περιβάλλουν. Δυστυχώς, όμως, τα βιώματά μας περιορίζονται ολοένα περισσότερο σε εικονικού τύπου απολαύσεις, ενώ η δημιουργία μιας βουλμικής λογικής, μας έχει μετατρέψει σε «... νεόπλουτους της μεγάλης συλλογιστικής μας ικανότητας...» (16).

Από τη στιγμή που αφαιρέσαμε το χρόνο από τις απλές χαρές της ζωής στο όνομα μιας άκρατης ματαιοδοξίας, είναι δύσκολο να βρούμε το νόημά της. Όπως με λύπη διαπιστώνει ο ποιητής: «Είναι κρίμας αυτός ο ισόβιος εγκλεισμός στην κιβωτό της Ανάγκης, με καθηλωμένες τις αισθήσεις σε υπηρετικό επίπεδο» (17), γιατί τελικά «Το μόνο πράγμα που παίρνει μαζί του πεθαίνοντας ο άνθρωπος είναι το μικρό εκείνο

μέρος της περιουσίας του, που ίσα-ίσα δεν ενδιαφέρει κανέναν άλλον. Κάτι λίγες αισθήσεις ή στιγμές• δυο τρεις νότες κυμάτων, την ώρα που το μαλλί το παίρνει ο αέρας με τα γλυκά ψιθυρίσματα στο σκοτάδι• ολίγες μέντες από δύο κοντά βαλμένες ανάσες•...» (18).

Ίσως μέσα από τα αδιέξοδα που βιώνουμε στις μέρες μας, μπορέσουμε κάποια στιγμή να συνειδητοποιήσουμε την «α-νοησία» που κρύβει η εποχή μας, γιατί, «θέλουμε δεν θέλουμε, είμαστε όλοι μας δέσμοι μιας ευτυχίας που από δικό μας λάθος αποστερούμαστε» (19).

Δημ. Δαμίγος, Ελευθεροτυπία, 30/6/02

Ανοιχτά Χαρτιά (1) σ. 479, (14) σ. 7, (19) σ. 43
Εν λευκώ (2) σ. 358, (5) σ. 170, (13) σ. 174, (15) σ. 170, (16) σ. 182, (18) σ. 350
Μικρός Ναυτίλος (8) σ. 51
Μαρία Νεφέλη (3) σ. 105, (4) σ. 29, (12) σ. 57
Ο Κήπος με τις αυταπάτες (9) σ. 14, (10) σ. 14
Ιδιωτική οδός (11) σ. 34, (17) σ. 30
Το Φωτόδεντρο (6) σ. 50, (7) σ. 41

Π. Μπουκάλα, «Η οξύτητα του χρόνου και η “μνημοθήκη”», *Καθημερινή*, 19/12/2004 (διασκευή)

Δύσκολη τέχνη η τέχνη του χρόνου, του ξοδέματός του. Και φαίνεται ότι τη ξεμαθαίνουμε όλο και πιο εύκολα στους καιρούς της ταχύτητας που γεννηθήκαμε. Ποιας ταχύτητας δηλαδή. Μόνο η ψευδαίσθησή της μας καταδιώκει. Αγοράζουμε όλο και πιο εξελιγμένες συσκευές κινητών τηλεφώνων, τάχα για να επιταχύνουμε την επικοινωνία μας, την επαφή μας με τους άλλους· και καταλήγουμε να εξαντλούμε την επικοινωνία μας στο παίγνιο των γραπτών μηνυμάτων (ακόμα κι αν είναι να ευχηθούμε «χρόνια πολλά»), γιατί δεν παραθέλουμε ν' ακούσουμε τη φωνή του άλλου και φοβόμαστε μήπως και μας καλέσει στη γιορτή του και ανατρέψει το αυστηρό χρονοπρόγραμμά μας. Ή αγοράζουμε όλο και πιο γρήγορα αυτοκίνητα «για να προλαβαίνουμε» και τελικά το μόνο που καταφέρνουμε είναι

να στενοχωριόμαστε ακόμη περισσότερο, κάθε φορά που αντιλαμβανόμαστε πως όσο χρόνο έκαναν πριν από τον πόλεμο τα γαϊδουράκια για να έρθουν από τα Μεσόγεια στην Αθήνα, άλλο τόσο χρόνο (περί τη μιάμιση ώρα δηλαδή) δαπανά το τούρμπο μας με τα δεκάδες μηχανικά αλόγά του για να καλύψει την ίδια, «μπουκωμένη» απ' τα τετράτροχα απόσταση.

Είναι δυο φρασούλες, δυο χιλιοτριμμένα κλισεδάκια: «ξεκλέβω λίγο χρόνο» η μία, «σκοτώνω το χρόνο μου» η άλλη. Εδώ η γλώσσα, κι η σκέψη που της υπαγορεύει το ρυθμό, δοκιμάζει να αντιστρέψει το παιχνίδι, το παιχνίδι της κλοπής στη μια περίπτωση, το παιχνίδι του θανάτου στην άλλη. Ότι ο χρόνος είναι κλέφτης ανενδοίαστος, αν όχι και αναιδής, είναι ακράδαντη πεποίθηση των ανθρώπων.

Το ίδιο ακλόνητη είναι η και η πεποίθηση για το χρόνο-θάνατο, η οποία εγκαθίσταται μέσα μας μόλις μας πρωτοπικράνει το φαρμάκι της θνητότητας· όταν φεύγει κάποιος δικός, μικραίνει ο ορίζοντας και νιώθουμε πως, άσχετα με ό,τι όριζε η πρώτη νιότη μας, τότε που αισθανόμασταν αθάνατοι, θα 'ρθει κάποτε η στιγμή που θα πολιτογραφηθούμε και εμείς στην απέραντη δημοκρατία του θανάτου. Με την πλεκτάνη της γλώσσας, λοιπόν, αντιγυρίζουμε τα χρωστούμενα στο χρόνο, κλέβουμε τον κλέφτη. Και, ακόμη πιο ριζοσπαστικά, «σκοτώνουμε την ώρα μας». Γιατί όταν τη σκοτώνουμε, όταν δεν επιχειρούμε να τη μετατρέψουμε σε χρήμα με τη «φιλοσοφική λίθο» της απληστίας, όταν τη «χαραμίζουμε» ειρωνευόμενοι εκείνο το ασφυκτικό δόγμα που τρυπάει το μυαλό μας, πως τάχα «ο χρόνος είναι χρήμα», είναι σαν την ανασταίνουμε με τα δικά μας μαγικά (το χάζεμα, την αργοσχολία, τη βραδύτητα).

Λογοπαίγνια ή «παίγνια εν ου παικτοίς». Πιθανόν. Αλλά και πάλι, μια κάποια λύση μάς τη δίνει ο Παλλαδάς:

«Θέατρο ο βίος, και παιχνίδι. Μάθε λοιπόν να παίζεις,
τις έγνοιες σου παραμερίζοντας· αλλιώς, τον πόνο υπόφερε».

Γ. Ελαφρού, «Επιστροφή στην εποχή της... βραδύτητας», *Καθημερινή*, 1/1/2005

Ζούμε στην εποχή της ταχύτητας και της έντασης. Ταχύτατα αυτοκίνητα, γρήγοροι υπολογιστές, πολυδύναμα κινητά τηλέφωνα και υπερηχητικά αεροπλάνα. Όλοι τρέχουμε σαν παλαβοί για να προλάβουμε. Κουρδισμένα στρατιωτάκια της παραγωγικότητας, αστείες αλλά και δραματικές φιγούρες. Ωστόσο, η μέρα αποδεικνύεται ολοένα και πιο μικρή, καθώς ο χρόνος αμείλικτα ξοδεύεται στο αυτοκίνητο, στην επιμήκυνση του ωραρίου ή στη δεύτερη δουλειά, στις ολοένα και περισσότερες υποχρεώσεις.

Το αστείο, όμως, είναι ότι η γοητεία της ταχύτητας και των συνακόλουθων τεχνολογικών μέσων προέρχεται από την υπόσχεση ότι θα μας βγάλουν νικητές στην αδυσώπητη μάχη με τον χρόνο. Θα τα κάνουμε όλα πιο γρήγορα, ώστε να μας μένει χρόνος και για «άλλα πράγματα»· ίσως αυτά που θέλουμε περισσότερο. Δυστυχώς, ο εντατικός ρυθμός ζωής αφαιρεί σχεδόν κάθε περιεχόμενο πραγματικής ζωής. Σαν να περνάς με διακόσια χιλιόμετρα την ώρα από τοπία που «τρέχουν» σαν καρτουνίστικες εικόνες.

Ο αγώνας του θνητού ανθρώπου με τον χρόνο δεν είναι μόνο ο πιο αρχέγονος, αλλά και ο πιο διαρκής. Βέβαια, η σημερινή ασφυξία λόγω έλλειψης ελεύθερου χρόνου δεν είναι απλώς αποτέλεσμα λανθασμένων προσωπικών επιλογών. Είναι κοινωνικό πρόβλημα. Ένας ολόκληρος πολιτισμός είναι θεμελιωμένος πάνω στην εκμετάλλευση του προσωπικού μας χρόνου, καθώς βασίζεται στην ελαστική εργασία και στην υπερεργασία, στη γρήγορη αγορά μιας ολόκληρης γκάμας μισοάχρηστων συσκευών, οι οποίες απαξιώνονται πολύ γρήγορα. Γι' αυτό οι συνέπειες είναι ήδη εδώ. Η πρωτοφανής πολύπλευρη φθορά του ανθρώπινου οργανισμού, είναι γεγονός. Ακόμη, παρατηρείται υπερκατανάλωση με αποτέλεσμα την αυξημένη παραγωγή αποβλήτων, την υπερθέρμανση του πλανήτη και την υποβάθμιση της ζωής.

Επίσης, η διατροφή, καθρέφτης κάθε πολιτισμού, αντικατοπτρίζει και την εποχή της ταχύτητας. Φαστφουντάδικα ταΐζουν μια πόλη που τρέχει «πανικόβλητη». Ομοιομορφία και τυποποίηση και το φαΐ στο πόδι. «Τρελά», τοξικά και μεταλλαγμένα τρόφιμα που παράγονται από τις επικίνδυνες «φάμπρικες» της εντατικής γεωργίας και κτηνοτροφίας, χωρίς το μεράκι και τον χρόνο του καλλιεργητή.

Ήρθε η ώρα να κατεβάσουμε ταχύτητα. Όχι για να κολλήσουμε στο σήμερα, αλλά για να ζήσουμε διαφορετικά. «Το εγκώμιο στη βραδύτητα», εκτός από βιβλίο του Μίλαν Κούντερα, γίνεται τάση. Έτσι, οι εργαζόμενοι διεκδικούν λιγότερες ώρες εργασίας και όχι εντατικοποίηση. Οι οικολόγοι επιδιώκουν να μπει φραγμός στην εντατική γεωργία. Κινήματα, όπως το Slow Food, θέτουν ξανά την πολιτιστική αξία της διατροφής και της αργής απόλαυσής της, ενώ άλλα, όπως το Slow Cities, αναδεικνύουν ένα άλλο μοντέλο πόλης φιλικό στον άνθρωπο. Το «αργά» γίνεται συνώνυμο της ποιότητας και της αλλαγής.